

افق و تدابیر سیاسی الگوی توسعه متعالی جمهوری اسلامی ایران

علی‌رضا صدرا*

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۱۱/۲۵

تاریخ تأیید: ۱۳۹۵/۱۲/۱۹

چکیده

افق و تدابیر سیاسی الگوی توسعه‌ی متعالی مشتمل بر افق و تدابیر الگوی توسعه‌ی اقتصادی، سیاسی و فرهنگی است که پایه‌ی توسعه‌ی متعالی و افق و تدابیر آن محسوب می‌شود. الگوی تفصیلی و افق و تدابیر مربوطه نیز شامل: زیربخش‌های کلان بخش‌های سه‌گانه‌ی اقتصادی، سیاسی و فرهنگی الگو و زیرمجموعه‌ی گستره‌های سه‌گانه‌ی فردی، جمعی و اجتماعی آن و افق و تدابیر متناسب با آن‌ها می‌شود. افق و تدابیر، سازکارهای تبیین علمی (نظری فلسفی کلامی و فقهی حقوقی)، ترویج عملی (راهبردی-کاربردی تخصصی و فوق تخصصی نخبگانی، عمومی مردمی و کارشناسی و مدیریتی دولتی) و تحقق عینی (اجرایی-جاری‌سازی) تا پیمایش، آمایش و پایش آن‌ها را نیز شامل می‌شود. این مقاله عهده‌دار تنظیم، ترسیم و تدوین اعم اهم این افق‌ها و تدابیر می‌باشد.

واژه‌های کلیدی:

افق، تدبیر، سیاست، الگو، توسعه، متعادل، متعالی.

سیاست متعالیه

- سال پنجم
- شماره شانزدهم
- بهار ۹۶

افق و تدابیر سیاسی
الگوی توسعه متعالی
جمهوری اسلامی

ایران
(۲۵ تا ۴۰)

* دانشیار دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران (sadra@ut.ac.ir).

پیش درآمد

افق و تدابیر سیاسی الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت

الگو^۱ در عین و عنوان "الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت" به عبارات سه گانه‌ی: «وضعیت مطلوب»^۲، «نقشه‌ی جامع ساختاری و راهبردی»^۳ و «نمونه‌ی راهبردی و راهنما»^۴ قابل بررسی است.

یکی. مکتبی دینی مدنی، اجتماعی سیاسی توحیدی اسلامی: مکتب دینی مدنی توحیدی اسلام (رویکرد قرآن و سنت) و مذاهب و متفکرین اسلامی (به‌ویژه رهیافت ولایی امامت و راهبرد انقلابی جمهوری اسلامی امام خمینی (ره) و رهنمودهای مقام معظم راهبری)^۵. دیگری. حکمی مدنی ایران (در ایران، توسط ایران و ایرانیان) و (نمونه و نماد)

۱. الگو و مدل حتی سبک، به ترتیب مبین: نمونه روابط-رفتاری (به‌سان اسوه)، نهادی - ساختاری (مُثل) و سیاق - سازکارند (شیوه یا سنت حتی سیره) است.

۲. طرح اعلاء. وضعیت مطلوب اعم از وضعیت متناسب، مفید، مورد نیاز، مورد نظر و ممکن عملی و تحقیقی عینی است.

۳. به تعبیر مقام معظم رهبری در نخستین نشست اندیشه‌های راهبردی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت: «الگو، نقشه‌ی جامع است» (۱۳۸۹/۹/۱۰). چنان‌که «بدون نقشه (راه و راهبردی) جامع، دچار سردرگمی خواهیم شد؛ هم‌چنان که در طول این سی سال، به حرکت‌های هفت و هشتی، بی‌هدف و زیک‌زاک مبتلا بودیم و به این در و آن در زدیم. گاهی یک حرکتی انجام دادیم، بعد گاهی ضد آن حرکت و متناقض با آن را - هم در زمینه‌ی فرهنگ، هم در زمینه‌ی اقتصاد و در زمینه‌های گوناگون (سیاست) - انجام دادیم؛ این به‌خاطر این است که یک نقشه‌ی جامع وجود نداشته است.» (همان) همین‌طور: «این الگو، نقشه‌ی جامع است؛ به ما می‌گوید که به‌کدام طرف، به‌کدام سمت، برای کدام هدف داریم حرکت می‌کنیم.» (همان)

۴. البته الگو بیش‌تر به اصطلاح اسوه، مُثل و مثال به‌معنای نمونه اعلی به‌عنوان راهنمای عمل و عملی و اساس تحقق عینی است. حتی به‌اصطلاح «طرح تاب» و یا به‌تعبیر مقام معظم رهبری «قالب» می‌باشد. در تعبیر رهبری: «ما می‌خواهیم آنچه خودمان لازم می‌دانیم، مصلحت کشورمان می‌دانیم، آینده‌مان را می‌توانیم با آن تصویر و ترسیم کنیم، این را در یک قالبی بریزیم» (همان). مراد از چهارچوب (ساختاری و سیر) توسعه است که می‌توان آن را ساختار سیر و سیر ساختاری راهبردی و فرایردی نظام مدنی و توسعه‌ی مدنی کشور دانست.

۵. اسلام به‌عنوان مکتب و تنها مکتب دینی مدنی، اجتماعی و سیاسی متکامل (کمال ادیان) و کامل جامع، جهانی و جاویدان است. جامع راهبرد زیرساختی و ساختار راهبردی نگاه، نظریه و نظام مدنی و توسعه‌ی مدنی متعالی فراگیر معارف، اخلاق و حقوق، فراهم‌آمده بخش‌های سه‌گانه‌ی اقتصادی، سیاسی و فرهنگی و فراگستر گستره‌های فردی، جمعی اعم از خانوادگی و گروهی، اجتماعی فروملی، ملی داخلی و خارجی تا فراملی امتی، بینا امتی و بین‌المللی.

پیشرفت

منظور از پیشرفت: اولاً «گذر و گذار از وضعیت موجود» و ثانیاً «سیر و نیل به وضعیت مطلوب» می‌باشد.^۲ ترسیم و تحقق علمی و عملی توسعه‌ی چشم‌انداز و چشم‌انداز توسعه‌ی اقتصادی، سیاسی و فرهنگی متعالی بهینه و به‌سامان (همگون و همگن) جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان افق اصلی و نهایی است. ترسیم و تحقق چشم‌انداز و توسعه‌ای که نیازمند تدبیر می‌باشد؛ تدبیر و توسعه‌ای که هم‌اینک با چالش ارتقای هرچه فراتر کارآمدی، بهره‌وری و اثربخشی علمی و عملی ملی فرارو است. نقطه‌ی آغاز و محوریت عزیمت آن نیز مدل نقش راهبردی دولت به‌عنوان برترین تدبیر راهبردی پس از تبیین نظری و ترسیم عملی توسعه‌ی متعالی ج.ا.ا. و الگوی آن است.

افق و تدابیر: افق یعنی حد مطلوب، ممکن و متناسب مفید مورد نیاز و مورد نظر علمی عملی اجمالی و تفصیلی الگو. تدابیر نیز یعنی راهبردها و روش‌ها حتی سازوکارهای سیر از وضعیت موجود و نیل به وضعیت مطلوب الگوی اجمالی و تفصیلی اسلامی ایرانی پیشرفت. بدین ترتیب، مراد از افق و تدابیر سیاسی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت یا افق و تدابیر الگوی اسلامی ایرانی سیاست پیشرفت عبارت است از افق و تدابیر سیاست اقتصادی،

۱. از حکمت مدنی جاویدان شرقی-ایرانی جامع عقلانیت و تعادل، دیانت و تعالی و سیاست یا تدبیر بوده و توسعه تا حکمت مدنی فاضلی و متعالی اقتصادی، سیاسی و فرهنگی؛ معنوی و اخلاقی هم‌چنان زنده، زاینده و فرا افزاینده می‌باشد. در تعبیر مقام معظم راهبری: «ایرانی بودن الگو، ... شرایط تاریخی، شرایط جغرافیایی، شرایط فرهنگی، شرایط اقلیمی، شرایط جغرافیای سیاسی در تشکیل این الگو تأثیر می‌گذارد... این نکته نیز مطرح است که طراحان آن، متفکران ایرانی هستند؛ این کاملاً وجه مناسبی برای عنوان ایرانی؛ یعنی ما نمی‌خواهیم این را از دیگران بگیریم؛ ما می‌خواهیم آنچه خودمان لازم می‌دانیم، مصلحت کشورمان می‌دانیم، آینده‌مان را می‌توانیم با آن تصویر و ترسیم کنیم، این را در یک قالبی بریزیم.» (همان)

۲. افق پیش‌ارو و فرایند فرارفتن و گذر از وضعیت موجود و فرابردن و گذار به وضعیت مطلوب به‌ویژه چگونگی و تدابیر آن است. منظور یکی، راهبرد یا سیاست (پلتیک: Politic) سیاست‌های راهبردی و کلان یا راهبردهای سیاسی است. دیگری خط مشی (پُلسی: Policy) یا به اصطلاح سیاسات و سیاست‌های کاربردی می‌باشد. تدبیر (به‌معنای اعم) اعم از تدبیر (طراحی، تبیین مبانی، هدف‌گذاری، ترسیم و تنظیم راهبردی و راهبردها)؛ تدبیر (به‌معنای اخص یعنی برنامه‌ریزی، اولویت‌بندی، امکان‌سنجی و زمان‌بندی) به‌منظور اداره یا مدیریت اجرای اجرایی (ادمینستریشن: Administration) سیاست‌های اجرایی تا جاری یعنی چگونگی است. در تعبیر مقام معظم رهبری در تدوین الگو: «وضعیت مطلوب باید تصویر شود و چگونگی رسیدن از وضع موجود به آن وضع مطلوب هم بایستی بیان شود.» (همان)

سیاست متعالیه

- سال پنجم
- شماره شانزدهم
- بهار ۹۶

افق و تدابیر سیاسی
الگوی توسعه متعالی
جمهوری اسلامی
ایران
(۲۵ تا ۴۰)

سیاست اجتماعی و سیاست فرهنگی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و الگوهای آنها؛ یا افق و تدابیر سیاست توسعه‌ی اقتصادی، سیاست توسعه‌ی اجتماعی (افق و تدابیر الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت سیاسی) و سیاست توسعه‌ی فرهنگی. حتی فراگیر افق و تدابیر سیاست اقتصادی توسعه، سیاست اجتماعی توسعه و سیاست فرهنگی توسعه و تعالی است. افق و تدابیر الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت سیاسی، فراهم آمده و فراگیر افق و تدابیر الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت اقتصادی سیاسی، اجتماعی سیاسی و فرهنگی سیاسی می‌باشد که مراد همان چهارچوب توسعه است.

الگو و افق و تدابیر الگوی توسعه‌ی متعالی، برترین جایگزین بهینه و به‌سامان رسا و سازوار کارآمد، بهره‌ور و اثربخش افق و تدابیر الگوی رشد، توسعه، توسعه‌ی پایدار و حتی توسعه‌ی رهایی‌بخش جهانی‌سازی غرب و غربی (سن، ۱۳۹۴) بوده و به‌شمار می‌آید. به‌ویژه در فرایند فنی الگوی جهانی‌شدن (گلوبالیتی) اقتصاد و فناوری ارتباطات و اطلاعات جاری است. رودرروی افق و تدابیر (توطئه) الگوی توسعه‌ی تک‌ساحتی-تنازعی جهانی‌سازی (گلوبالیزیشن، بازاری‌سازی، غربی‌سازی و امریکایی‌سازی صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی از جمله مدرنیزاسیون، دمکراتیزه‌سازی و سکولاریزه‌سازی) است. گرایش به الگوی جهانی‌گرایی مدنی (گلوبالیتی) است.

این مقاله عهده‌دار کلیت و کلیات سیر و ساختاری راهبری الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و اعم اهم افق و تدابیر عملی کلی مربوطه است. در برخی از موارد، برای نمونه - مصادیق عینی - نیز حتی حسب مورد با طرح نوع و میزان (عدد یا درصد) مورد اشارت واقع شده‌اند. این‌ها تقسیم‌بندی، دسته‌بندی، طبقه‌بندی و اولویت‌بندی و سرانجام نظام‌بندی کلی کل افق و تدابیر الگوی توسعه‌ی اسلامی ایرانی پیشرفت بوده و به‌شمار می‌آیند.

درآمد

فرایند فراهمی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، سیاست پیشرفت و پیشرفت سیاسی و ساختار آن فراگیر مراحل چهارگانه‌ی: تبیین علمی، ترسیم علمی، ترویج عمومی و تحقق عینی (پایش) بوده؛ و ساختار آن فراهم‌آمده از مراتب سه‌گانه‌ی: زیرساختی [ارزشی و بینشی]، ساختاری [حقوقی و سازمان] و راهبردی؛ کلان‌بخش‌های سه‌گانه‌ی: اقتصادی، سیاسی و فرهنگی؛ و گستره‌های سه‌گانه‌ی: فردی، جمعی و اجتماعی از فروملی تا ملی و فراملی است. هر یک از این موارد در عین حال، افق و تدابیر خاص خویش را داشته و می‌طلبد. به‌تعبیری افق و تدابیر الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، فراگیر و فراهم‌آمده‌ی افق و تدابیر اهم این موارد می‌باشد. کما این که الگوی تفصیلی یا اجزاء و زیرمجموعه‌ها و گاه

سازوکارهای الگوی اجمالی یا پایه و جملگی این موارد می‌باشند. در نتیجه، افق و تدابیر تفصیلی الگو و الگوی تفصیلی نیز فراگیر و فراهم آمده تفصیل و سازوکارهای تدوین و تحقق افق و تدابیر همین موارد بوده و محسوب می‌گردند.

سیاست متعالیه

- سال پنجم
- شماره شانزدهم
- بهار ۹۶

افق و تدابیر سیاسی الگوی توسعه متعالی جمهوری اسلامی ایران
(۲۵ تا ۴۰)

افق و تدابیر (سندیّت) بالادستی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

افق و تدابیر سیاسی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت: مراد افق و تدابیر سیاست اقتصادی، سیاست اجتماعی و سیاست فرهنگی توسعه است.

۱. الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت، الگوی پیشرفت جمهوری اسلامی ایران (ج.ا.ا.) است.^۱

۲. الگوی توسعه‌ی جمهوری اسلامی ایران:

اولاً سند پایین دستی قانون اساسی ج.ا.ا. است^۲ و به همین سبب و مناسبت از سوی مندرج در قانون اساسی و مقدمه، مفاد و اصول آن بوده^۳ و از سوی دیگر مستخرج و قابل

۱. مراد الگوی توسعه‌ی نظام ج.ا.ا. است. منظور الگوی توسعه‌ی متعالی نگاه، نظریه و نظام مدنی، اجتماعی و سیاسی ج.ا.ا. است. یا الگوی توسعه در نگاه، نظریه و نظام مدنی، اجتماعی و سیاسی ج.ا.ا. محسوب می‌شود. این الگوی توسعه‌ی اسلامی ایران نیز بوده یا الگوی اسلامی ایرانی توسعه هم محسوب می‌گردد (الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت، بخش دوم: ۷۶-۳۷).

۲. چنان‌که مقدمه‌ی قانون اساسی ج.ا.ا. مبین و متضمن آن بوده و حاوی و محتوی آن است. از همان بنیاد و آغاز «قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مبین نهادهای فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جامعه‌ی ایران بر اساس اصول و ضوابط اسلامی است که انعکاس خواست قلبی امت اسلامی می‌باشد» (قانون اساسی ج.ا.ا. مقدمه). این‌ها نشان‌گر اجزای اصلی یا کلان‌بخش‌های ساختاری و راهبردی الگوی توسعه‌ی ج.ا.ا. و زیرساخت راهبردی آن یعنی نظام ارزشی و ارزش‌ها، بینش و منش درونی اسلامی اعم از قرآنی و روایی همراه با جدیدترین اجتهاد روزآمد و کارآمد، بهره‌ور و اثربخش است. «حکومت اسلامی»، «طرح حکومت بر پایه‌ی ولایت فقیه» و «شیوه‌ی حکومت در اسلام» (همان) و هم‌چنین «ولایت فقیه عادل» نیز نشان‌گر الگوی سیاسی ج.ا.ا. است. «اقتصاد وسیله است، نه هدف»، «زن در قانون اساسی»، «ارتش مکتبی»، «قضا در قانون اساسی»، «قوه‌ی مجریه»، «نمایندگان»، ... (همان) اهم اجزای این الگو به‌شمار می‌آیند. در حقیقت مفاد مواد اعم از موارد یعنی مفردات و مولفات قانون اساسی هر نظام و کشوری از جمله ج.ا.ا. و قواعد یا قوانین و در واقع قضایا و به اصطلاح اصول آن و نیز ساختار آن با توجه به الگوی توسعه‌ی آن طرح و تنظیم می‌گردند.

۳. اصول اول و به‌ویژه دوم و سوم قانون اساسی ج.ا.ا. در بردارنده و ارایه‌دهنده‌ی الگوی اجمالی توسعه‌ی متعالی ج.ا.ا. ایران بوده و سایر فصول و اصول قانون اساسی و مفاد آن‌ها نشان‌دهنده و نمایاننده سرفصل‌ها یا بخش‌ها و گستره‌های الگو و سازوکارهای تفصیلی الگو و الگوی تفصیلی می‌باشند. به‌گونه‌ای که هر کدام از این اجزاء به‌نوبه‌ی خود دارای الگوی خاص خود است. همانند اصل پنجم «الگوی ولایت فقیه»، اصل ششم «الگوی شورایی»، هفتم «الگوی مشارکت» [امر به معروف و نهی از منکر]، اصل نهم «الگوی آزادی و استقلال و وحدت ملی» اصل دهم «الگوی خانواده»، ... (قانون اساسی ج.ا.ا.).

استخراج از آن - به‌ویژه با روش تحلیل متن (تفقه) و تحلیل محتوا (تدبر و تفسیر) - است.^۱

ثانیاً سند بالادستی تمامی اسناد ج.ا.ا. است.^۲ سند بالادستی یعنی منبع و مبنای اسناد پایین‌دستی هم‌چون: اسناد مجمع تشخیص مصلحت نظام ج.ا.ا، تصویبی و ابلاغی راهبری شامل سند چشم‌انداز بیست ساله‌ی ج.ا.ا. در افق ۱۴۰۴ ه.ش و حتی اسناد چشم‌اندازهای ده‌ساله، کم‌تر و یا بیش‌تر (که تا مرز الگوی تمدن و تمدن‌سازی نوین اسلامی ایرانی در برد چندین دهه‌ای و حداقل نیم قرن‌ی یا پنجاه‌ساله را فرا گرفته و فرا می‌نمایند)؛^۳ سیاست‌های راهبردی و راهبردهای سیاسی مجمع تشخیص مصلحت نظام ج.ا.ا.^۴ اسناد طرح‌ها، لوایح و قوانین تصویبی و ابلاغی رسمی مجلس شورای اسلامی، شامل: اسناد لوایح و قانون‌های برنامه‌های پنج‌ساله‌ی توسعه‌ی اقتصادی، اجتماعی (و سیاسی) و فرهنگی ارایه‌شده توسط دولت و مصوب مجلس شورای اسلامی.

ثالثاً اسناد قوانین برنامه بودجه سالیانه‌ی کشور به‌همان ترتیب؛
و رابعاً سایر قوانین عادی موضوعی کشور است.

۱. مراد استنباط و استخراج الگوی توسعه‌ی مندرج و مندمج در متن و مفاد یا محتوای قانون اساسی، مقدمه یا مقدمات، فصول و اصول آن است. روش تحلیل متن: تجزیه و ترکیب گزاره‌ی و گزاره‌ها و چگونگی یا نمودشناسی آن‌ها بوده و تحلیل محتوا به چیهستی یا مفاهیم درونی واژگان و گزاره‌ها - یعنی اصول که عبارت از اقوال تام و حتی ناقص، قضایای خبری و به‌ویژه انشایی تجویز، قواعد - می‌باشند. تفسیر به معنایابی و پاسخ به چرایی گزاره‌هاست. تدبر، درک پس‌و‌پیش و به‌اصطلاح منظور گزاره و دریافت راهبرد به‌منظور تدبیر یعنی سازمان‌دهی و اعمال یا اجرا و اداره‌ی نظام مدنی، اجتماعی و سیاسی در قالب قوانین عادی توسط مجلس شورای اسلامی و تعیین خط مشی یا دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌ها و به‌اصطلاح بخش‌نامه‌های اجرایی توسط دولت یعنی قوه‌ی مجریه یا مدیریت اجرایی کشور می‌باشد.
۲. مقام معظم رهبری در این خصوص در زمینه‌ی سند الگو می‌فرماید: «اگر ما توانستیم به حول و قوه الهی، در یک فرایند معقول به الگوی توسعه اسلامی - ایرانی پیشرفت دست پیدا کنیم، این یک سند بالادستی خواهد بود نسبت به همه‌ی اسناد برنامه‌ای کشور و چشم‌انداز کشور و سیاست‌های کشور» (۱۳۸۹/۹/۱۰).
۳. مقام معظم رهبری: «حتی چشم‌اندازهای بیست ساله و ده ساله که در آینده تدوین خواهد شد، باید بر اساس این الگو (ی توسعه اسلامی - ایرانی پیشرفت) تدوین شود» (همان).
۴. مقام معظم رهبری: «سیاست‌های کلان کشور - باید از این الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت) پیروی کند و در درون این الگو بگنجد» (همان).

افق و تدابیر مراتب سه‌گانه‌ی: زیرساختی، ساختاری و راهبردی الگوی اسلامی ایرانی-پیشرفت

الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، فراهم‌آمده و مبین عناصر الگو، اسلامی، ایرانی و آمیزه‌ی بهینه و به‌سامان آموزه‌های اسلامی-ایرانی (و به اعتباری ایرانی-اسلامی و به‌تعبیری اسلامی-ایرانی) و پیشرفت (و افق و تدابیر آن‌ها) می‌باشد. فراگیر و متضمن مراتب سه‌گانه‌ی خاستگاه، جایگاه و نقش یا پرسش از و پاسخ به و پردازش هستی، چستی و چگونگی و به‌تعبیری: یکی و نخست) مبادی بنیادین و غایی ارزشی زیرساختی علمی نظری توسعه، اعم از: ارزش‌های بنیادین و غایی اسلامی (دیانت و معنویت یا تعالی) ایرانی (عقلانیت و حکمت یا تعادل).

دیگری و دوم) مبانی ماهوی بینشی و منشی ساختاری علمی عملی توسعه، اعم از ساختار حقوقی-قانونی توسعه ملی، ساختار سازمانی-اداری یا اجرایی توسعه ملی. سوم) مظاهر عینی اعم از اهداف و چشم‌اندازهای توسعه‌ی ملی، خط مشی‌ها و سازوکار تحقیقی توسعه ملی و افق‌ها و تدابیر سیاسی آن‌هاست.

افق و تدابیر مراحل چهارگانه‌ی: تبیین، ترسیم، ترویج و تحقق الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

افق و تدابیر الگوی اسلامی ایران پیشرفت فراگیر فرایند: شامل تبیین علمی نظری (حکمی-حقوقی)؛ ترسیم علمی عملی (راهبردی-کاربردی)؛ ترویج علمی عینی (گفتمان‌سازی علمی نخبگانی، مردمی و کارشناسی دولتی، عمومی و مدنی) و در نهایت، تحقق علمی عینی (اجرایی - جاری‌سازی) [پیمایش و پایش] و افق‌ها و تدابیر مربوطه می‌باشد.

افق و تدابیر دو ساحتی الگوی توسعه متعالی جمهوری اسلامی ایران، الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و افق و تدابیر آن

توسعه و الگوی توسعه دو ساحتی (دو بُعدی) مادی و معنوی است؛ در نتیجه فراهم‌آمده‌ی افق و تدابیر دو ساحتی یا ساحات دو‌گانه‌ی مادی و معنوی می‌باشد. برترین جایگزین بهینه و به‌سامان توسعه و الگوی توسعه‌ی تک ساحتی (یک بُعدی صرفاً) مادی مدرنیستی در هر دو شاخه و شعبه ولو به‌ظاهر متعارض فردی (اندیویدوآلیستی) لیبرالیستی یا کاپیتالیستی یا سرمایه‌سالاری و سوسیالیستی کمونیستی (اشتراکی و کلکتیویستی یا

سیاست متعالیه

- سال پنجم
- شماره شانزدهم
- بهار ۹۶

افق و تدابیر سیاسی
الگوی توسعه متعالی
جمهوری اسلامی
ایران
(۲۵ تا ۴۰)

کل‌گرایی) توتالیتریستی یا دولت‌سالاری حداکثری و فراگیر می‌باشد.^۱ توسعه و الگوی توسعه‌ی توحیدی، متعادل و متعالی است؛ در نتیجه فراگیر افق و تدابیر متعادل و متعالی (تعادل‌بخش و تعالی‌بخش) می‌باشد. توسعه و الگوی توسعه‌ی توحید یعنی به‌جای نارسایی و ناسازواری یا تعارض و تنازع میان ساحات و ابعاد مادی و معنوی، باطنی و ظاهری، ارزشی و کنشی و حقیقی (بنیادین و آرمانی) و واقعی (عینی و تحقیقی)، توحیدی یعنی تعاون، تعامل و هم‌گرایی (تا همبستگی و حتی پیوستگی هم‌افزایی)؛ و تعادل میان توسعه‌ی اقتصادی: مادی و ابزارهای ظاهری و تأمین آسایش بدنی و جسمانی (و ارضای حد میانین‌گریزی)؛ و تعالی فرهنگی: معنوی (باطنی و فطری بنیادین و غایی)؛ و اخلاقی (متعالی) می‌باشد. توسعه‌ی اقتصادی و تأمین آسایش (به اصطلاح عفت) در جهت تعالی فرهنگی (به اصطلاح شجاعت) بر اساس عقلانیت، اعتدال و حکمت (دانایی یا فرزاندگی، بینش رسا و سازوار و دانش واقعی یا آگاهی عینی درست) بوده و به‌شمار می‌آید که معطوف و منتج به توسعه‌ی رسا و سازوار و منجر به رسایی و سازواری اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی فردی، جمعی، اجتماعی فروملی، ملی داخلی و خارجی تا امتی، بین‌المللی و جهانی

۱. ر.ک.: بحران جهان مدرن (گنون، ۱۳۹۴) و نیز سیطره‌ی کمیت و علایم آخر الزمان (گنون، ۱۳۸۹). برخی دیگر از آثار سنت‌گرایان معاصر هم‌چون فریتو شوان، مخصوصاً کتاب اسلام (بی‌تا) تا سید حسین نصر؛ انسان تک‌ساحتی (مارکوزه، بی‌تا) و نیز کتاب گفتارهایی در رهایی (۱۳۸۸)؛ آثار انتقادی مکتب فرانکفورتیان به‌ویژه در مورد سیطره‌ی شیثیت و عقلانیت ابزار. نشریه پیام متعلق به سازمان علمی فرهنگی یونسکو سازمان ملل متحد، در گزارش و نقادی توسعه‌ی تک‌ساحتی مدرن تحت عنوان «فرهنگ و توسعه برای زندگی بهتر»، ضمن اشاره به تشکیل کمیسیون جهانی فرهنگ و توسعه در سازمان ملل متحد از ۱۹۹۳م. به‌ریاست خاویر پرز دکوئیار، دبیر کل اسبق سازمان ملل متشکل از اقتصاددانان برجسته‌ی توسعه، پژوهشگران و دانشمندان علوم اجتماعی و هنرمندان و سیاست‌گزاران در زمینه‌ی روابط میان فرهنگ و توسعه به نقادی و نفی الگوی توسعه‌ی تک‌ساحتی مدرنیسم غرب و غربی پرداخته‌اند که فرهنگ را به ابزار توسعه‌ی اقتصادی و تولید منفعت، ثروت و لذت تقلیل داده و در حقیقت تحریف کرده‌اند. بلکه برعکس با طرح این‌که «فرهنگ تنها الهام‌بخش هدف‌هایی است که به زندگی مان معنا می‌بخشد» خواهان الگوی دیگری که در آن توسعه‌ی اقتصادی برای در جهت و برای تعالی فرهنگی بوده شده‌اند. این همان الگوی توسعه‌ی متعالی اقتصادی، سیاسی و فرهنگی، معنوی و اخلاقی ج.ا.ا. است. جالب این‌که در این نشریه آغاز این چنین گرایش جهانی را از انقلاب اسلامی ایران دانسته‌اند. چنان‌که جان ال اسپوزیتو در همین نشریه در مصاحبه‌ای تحت عنوان احیای دین به‌عنوان «یکی از پدیده‌های بارز عصر ما» از همان آغاز «انقلاب اسلامی ایران در سال‌های ۱۹۷۹-۱۹۷۸» را تبلور آشکار فرایند رواج دوباره‌ی اسلام» و الهام‌بخش و اثربخش در این فرایند جهانی می‌داند. (نشریه‌ی پیام، ۱۳۷۶)

خواهد بود.^۱

برترین جایگزین رسا و سازوار (و در نتیجه کارآمد، بهره‌وری و اثربخشی رسا و سازوار) توسعه و الگوی توسعه‌ی غیر (و ضد) توحید یعنی ناهمگرایی و عدم تعادل میان توسعه‌ی اقتصادی؛ مادی و ابزاری ظاهری و تأمین آسایش بدنی و جسمانی (و ارضای حد میانین غریزی)؛ و تعالی فرهنگی؛ معنوی (باطنی و فطری بنیادین و غایی)؛ و اخلاقی (متعالی) می‌باشد. توسعه‌ی فرهنگی و شهروندسازی در جهت توسعه‌ی سیاسی و تولید نظم و سلطه در جهت توسعه‌ی اقتصادی و تأمین آسایش و تولید لذت بر اساس عقلانیت ابزاری (هوش و شعور غریزی)، عدم اعتدال (حرص) و (ارزش ناهقیقی، بینش و منش پنداری ظنی ظاهری و تک‌ساحتی ظاهری شبه‌ناک یا توهمی دروغین اشتباه و ساینس) دانش یا آگاهی حسی و عرفی بوده و به‌شمار می‌آید که معطوف و منتج به توسعه‌ی نارسا و ناسازوار و منجر به نارسایی و ناسازواری اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی فردی، جمعی، اجتماعی فروملی، ملی داخلی و خارجی تا امتی، بین‌المللی و جهانی بوده است. بدین ترتیب، همان‌گونه که نارسایی و ناسازواری الگو و الگوی توسعه‌ی نارسا و ناسازوار مانع و مخل توسعه‌ی رسا و سازوار بوده و شده، بلکه موجد نارسایی و ناسازواری توسعه، یعنی توسعه‌ی تک‌ساحتی-تنزاعی گشته است. رسایی و سازواری الگو و الگوی رسا و سازوار توسعه، موجد رسایی و سازواری توسعه و توسعه‌ی رسا و سازوار می‌شود.

افق و تدابیر بخش‌های سه‌گانه‌ی الگوی توسعه‌ی متعالی (سیاست توسعه و توسعه‌ی سیاسی)

الگوی توسعه ج.ا.ا. توسعه‌ی توحیدی دو ساحتی مادی و معنوی متعادل و متعالی است که عبارت است از توسعه اقتصادی^۲؛ مادی و ابزاری ظاهری تأمین آسایش جسمانی و بدنی (غریزی) در حداقل نیاز و به‌اصطلاح عفت؛ توأمان با توسعه و تعادل سیاسی^۳؛ عدالت اجتماعی (اقتصادی، سیاسی و فرهنگی؛ معنوی و اخلاقی) همراه با بسیج عمومی، حضور، مشارکت و شرکت و نظارت مردمی با ارتقای هرچه فراتر کارآمدی، بهره‌وری و اثربخشی (اقتصادی، سیاسی و فرهنگی؛ معنوی و اخلاقی) ملی اعم از دولت و دولتی، عمومی و

۱. ر.ک.: راهبردهای امام خمینی در کتاب ولایت فقیه و صحیفه نور، ... و رهبری معظم در کتاب الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و نیز مقدمه، متن و اصول قانون اساسی ج.ا.ا. و فصول، اصول و مفاد محتوایی آن‌ها.

۲. ر.ک.: الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ صص ۵-۳۴۰.

۳. ر.ک.: الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ صص ۶

خصوصی یا مردمی و به اصطلاح مدنی و افزایش اقتدار و عزت ملی می باشد.^۱ تعالی فرهنگی: معنوی و اخلاقی (متعالی و حتی علمی و فنی اقتصادی و توسعه‌ی سیاسی و تعادل و فرهنگی معنوی و اخلاقی و تعالی) است.^۲

این‌ها کلان‌بخش‌های سه‌گانه‌ی توسعه و الگوی توسعه‌ی متعالی از جمله: سیاست توسعه (و اقتصادی سیاسی، اجتماعی سیاسی و فرهنگی سیاسی) و حتی توسعه‌ی سیاسی (سیاست اقتصادی، سیاست اجتماعی و سیاست فرهنگی) ج.ا.ا. بوده و به‌شمار می‌آیند. هر یک از این کلان‌بخش‌های توسعه‌ی ملی با افق و تدابیر مربوطه تحت عنوان افق و تدابیر بخش‌های توسعه متعالی ج.ا.ا. می‌باشند.

افق و تدابیر گستره‌های سه‌گانه‌ی (فردی، جمعی و اجتماعی) الگوی توسعه متعالی (سیاست توسعه و توسعه‌ی سیاسی)

همگی کلان‌بخش‌های توسعه و توسعه‌ی کلان‌بخش‌های سه‌گانه‌ی اقتصادی، سیاسی و فرهنگی (و اقتصادی سیاسی، اجتماعی سیاسی و فرهنگی سیاسی و نیز سیاست اقتصادی، سیاست اجتماعی و سیاست فرهنگی) و افق و تدابیر آن‌ها در گستره‌های سه‌گانه‌ی زیر و افق و تدابیر مربوطه در الگوی توسعه متعالی جریان دارند:

۱. افق و تدابیر گستره‌ی فردی و حتی شخصی افراد و اشخاص الگو و یا الگوی فردی توسعه و الگوی توسعه‌ی فردی افراد؛

۲. افق و تدابیر جمعی اعم از: خانوادگی و گروهی (اقشار، انجمن‌ها و مجامع یا حزبی و احزاب) الگوی توسعه‌ی متعالی یا الگوی جمعی توسعه و توسعه‌ی جمعی؛

۳. افق و تدابیر گستره‌ی اجتماعی الگوی توسعه‌ی متعالی یا الگوی اجتماعی توسعه و الگوی توسعه‌ی اجتماعی (غیر از سیاسی)؛ الف) افق و تدابیر فروملی (نژادی - قومی، دینی - مذهبی)؛ الگوی توسعه و الگوی توسعه‌ی متعالی فروملی؛ ب) افق و تدابیر ملی الگو و الگوی ملی توسعه‌ی متعالی؛ یکی. افق و تدابیر داخلی الگو و الگوی داخلی توسعه و توسعه‌ی داخلی؛ و دیگری. افق و تدابیر خارجی خارجی (یا در داخل و در یا از خارج) الگو و الگوی خارجی توسعه و توسعه‌ی خارجی؛ ج) افق و تدابیر فراملی منطقه‌ی الگو، امتی الگو، بینا امتی الگو، بین‌المللی الگو تا جهانی؛ الگوی توسعه‌ی متعالی و الگوی منطقه‌ای تا جهانی هستند.

۱. ر.ک.: الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ ص ۳۴۰-۳۳۴.

۲. ر.ک.: الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ پیشرفت علمی (صص ۹-۳۳۶) و پیشرفت فرهنگی (صص ۴۰-۳۳۹).

به تعبیری این‌ها گستره‌های (سه‌گانه) توسعه‌ی متعالی و الگوی توسعه‌ی متعالی ج.ا.ا. بوده و محسوب می‌گردند. همین‌ها نیز هر کدام افق و تدابیر خود را تحت افق و تدابیر گستره‌های توسعه‌ی متعالی دارا هستند. این‌ها اهم کلان‌بخش‌های سه‌گانه‌ی (توسعه) اقتصادی، (تعادل) سیاسی و فرهنگی (معنوی و اخلاقی) الگوی توسعه‌ی متعالی ج.ا.ا. بوده و اهم گستره‌های سه‌گانه‌ی (ارزشی- بینشی- منشی درونی- کنشی- روشی بیرونی) فردی افراد و حتی شخصی اشخاص، جمعی اعم از خانوادگی و گروهی مدنی و اجتماعی اعم از فروملی، ملی داخلی و خارجی و فراملی از منطقه‌ای، بینا منطقه‌ای و فرمانطقه‌ای، امتی، بینا امتی و فرا امتی، بین‌المللی تا جهانی الگوی توسعه‌ی متعالی ج.ا.ا. می‌باشند.

افق و تدابیر الگوی تفصیلی توسعه متعالی ج.ا.ا.

اهم موارد پیشا گفته جملگی اجمال و پایه‌ی (زیرساختی راهبردی یا راهبردی زیرساختی) الگو و الگوی اجمالی یا پایه‌ی توسعه ج.ا.ا. یا الگوی توسعه‌ی پایه و اجمالی ج.ا.ا. را تشکیل می‌دهند. همگی این موارد اعم از اهم مراحل چهارگانه، مراتب سه‌گانه، ساحات دوگانه توسعه متعادل و متعالی، بخش‌های سه‌گانه و گستره‌های سه‌گانه الگوی توسعه ج.ا.ا. با ساختار توسعه متعالی اقتصادی، سیاسی و فرهنگی، معنوی و اخلاقی؛ از سویی دارای اجزاء (زیربخش‌ها و زیرمجموعه یا زیرمنظومه‌هایی) هستند و از سویی دیگر هم هر یک از این بخش‌ها و گستره‌های الگوی اجمالی و پایه و هم هر یک از اجزاء (زیربخش‌ها و زیرگستره‌ها و سازوکارهای) تفصیلی الگو و الگوی تفصیلی توسعه و توسعه‌ی تفصیلی (ساختاری حقوقی- قانونی و سازمانی- مدیریتی یا اداری- اجرایی و راهبردی ساختاری؛ افق و تدابیر) دارای: افق (حد و وضعیت مطلوب، مورد نظر، مورد نیاز، ممکن و مفید) تدبیر یا تدابیر (راهبرد و خط مشی سیر از وضعیت موجود و نیل به افق و وضعیت) مطلوب مورد نظر و مورد نیاز ممکن و مفیدست. بدین ترتیب افق و تدابیر سیاسی الگوی توسعه متعالی، افق و تدابیر اقتصادی (توسعه و توسعه اقتصادی) حتی اقتصادی سیاسی و سیاست‌های اقتصادی؛ افق و تدابیر اجتماعی (یا سیاسی توسعه و تعادل و نیز توسعه و تعادل اجتماعی یا سیاسی) حتی اجتماعی سیاسی و سیاست‌های اجتماعی؛ و افق و تدابیر فرهنگی (توسعه و تعالی و نیز توسعه کمی و کیفی و تعالی ماهوی و جوهری فرهنگی) و حتی فرهنگی سیاسی و سیاست‌های فرهنگی معنوی اخلاقی است.

در نتیجه: افق و تدابیر سیاسی الگوی اجمالی یا پایه توسعه متعالی، افق و تدابیر سیاسی الگوی اجمالی یا پایه توسعه متعالی فراهم‌آمده افق و تدابیر الگوی کلان‌بخشی و کلان‌بخش‌های سه‌گانه‌ی توسعه‌ی اقتصادی، سیاسی و فرهنگی است. هم‌چنین فراگیر افق

و تدابیر میان‌بخشی و فرابخشی توسعه اقتصادی، توأمان با توسعه و تعادل سیاسی و در جهت توسعه و تعالی فرهنگی معنوی و اخلاقی متعالی می‌باشد.

افق و تدابیر تأمین آسایش ظاهری، بدنی و ابزاری جسمانی، به‌ویژه افزایش سن امید به‌زندگی (تا ۱۰۰ سالگی) و ارتقای کیفیت زندگی؛ همراه افق و تدابیر سیاسی شامل: افق و تدابیر عدالت اجتماعی (اقتصادی، سیاسی و فرهنگی)، افق و تدابیر مشارکت مدنی از طریق افق و تدابیر رقابت سالم و سازنده با افق و تدابیر (ارتقای هرچه برتر زیرساختی، ساختاری و راهبردی) کارآمدی ملی و افق و تدابیر (اجرا و ایفای) نقش راهبردی دولت (کارگزاری با مدل معماری)؛ و سرانجام، افق و تدابیر تضمین آرامش روحانی و درونی و کرامت و زندگی پاک (طیب) است.

افق و تدابیر گستره‌ها در گستره‌ها یا گستره‌های افق و تدبیر: فردی، جمعی (خانوادگی و گروهی مدنی، اصناف، انجمن‌ها و احزاب) و اجتماعی فراملی (وفاق دینی- مذهبی و نژادی- قومی)، ملی داخلی و خارجی و فراملی (منطقه‌ای، امتی، بین امتی و بین‌المللی تا جهانی) است. این الگوی اجمالی یا پایه‌ی توسعه‌ی متعالی و افق و تدابیر آن می‌باشد.

افق و تدابیر تفصیل الگو یا الگوی تفصیلی توسعه‌ی متعالی ج.ا.ا: اجزای مراحل، مراتب و ساحات زیربخش‌های کلان‌بخش‌های سه‌گانه‌ی اقتصادی، سیاسی و فرهنگی الگو و زیرمجموعه‌ی گستره‌های سه‌گانه‌ی فردی، جمعی و اجتماعی آن و افق و تدابیر متناسب مزبور بوده و به‌شمار می‌آیند. این‌ها اهم اعم افق و تدابیر اجزا یا اجزای افق و تدابیر تفصیلی الگو یا الگوی تفصیلی بوده و محسوب می‌گردند. افق و تدابیر سازوکارهای تبیین علمی (نظری فلسفی کلامی و فقهی حقوقی)، ترویج عملی (راهبردی- کاربردی تخصصی و فوق تخصصی نخبگانی، عمومی مردمی و کارشناسی و مدیریتی دولتی) و تحقق عینی (اجرایی- جاری‌سازی) تا پیمایش، آمایش و پایش آن‌ها را نیز شامل می‌شود. همان‌گونه که این مقاله عهده‌دار تنظیم، ترسیم و تدوین کلی اعم اهم این افق‌ها و تدابیر می‌باشد. همانند:

الف. تفصیل اجزا و اجزای تفصیلی افق و تدابیر الگوی اقتصادی توسعه و توسعه اقتصاد الگوی توسعه‌ی متعالی ج.ا.ا. است. شامل:

۱. افق و تدابیر الگوی توسعه‌ی سرزمینی، آب، هوای پاک، منابع طبیعی و جنگلی، محیط زیست و فضای سبز و جمعیتی با نرخ بالای (۲٪ تا ۳٪) جوانان؛
۲. افق و تدابیر توسعه‌ی مالی، پولی (افزایش ارزش ریال و پول مالی اول در منطقه)، بانکی (بدون بهره‌ی ربوی)، ارزی (ریال ارز اول منطقه و جزو چند ارز برتر جهانی در سبد

ارزی تجاری)، مالیاتی (مالیات معکوس و خمس) و عوارض (زکات) و سرمایه‌های خصوصی، عمومی (فیء) و دولتی (انفال)؛

۳. افق و تدابیر توسعه‌ی امور و تأسیسات زیربنایی (راه و ساختمان، بنادر و فرودگاه‌های بین‌المللی) نخست در منطقه؛

۴. افق و تدابیر الگوی توسعه‌ی کشاورزی (و دامپروری سنتی، نیمه‌صنعتی و صنعتی، شیلات و آبزیان و غذایی، ...)، صنعتی، تجاری یا بازرگانی داخلی و خارجی (منطقه و بازار اقتصادی بین‌المللی اسلامی) و برون‌گرا؛

۵. افق و تدابیر الگوی توسعه‌ی تولیدی، توزیعی و مصرفی؛

۶. افق و تدابیر اشتغال فراگیر برتر، درآمد (تولید ناخالص اول در منطقه، معادل ۲۰۰۰ میلیارد دلاری و تولید خالص ملی چندین صد میلیارد دلاری و درآمد سرانه‌ی معادل بالای ۲۰ هزار دلاری)؛

۷. افق و تدابیر الگوی بهداشت و درمان و جراحی و افزایش سن امید به‌زندگی (تا ۱۰۰ سالگی) با تأکید بر الگوی سلامت سنتی ایرانی-اسلامی (گیاه پزشکی تا حدود ۸۰٪)؛

۸. افق و تدابیر الگوی توسعه‌ی رفاه و آسایش جسمانی در حد کفاف؛

۹. افق و تدابیر الگوی تفریحات سالم و سازنده، گردشگری (باستانی، دفاعی، ورزش، طبیعت‌گردی، تربیت بدنی، مسابقات، ...).

افق و تدابیر توسعه‌ی اقتصادی: تأمین آسایش جسمانی و بدنی و به‌اصطلاح راحتی مادی و ابزاری یا فناوری شامل کیفیت بعد از امنیت ظاهری، افزایش سلامت و سن امید به‌زندگی عمومی به‌بالای ۹۰ سالگی اعم از طول عمر و بهداشت، همراه با ارتقای کیفیت زندگی با ایجاد رونق (ضد رکودی و ضد تورمی)، اشتغال و درآمد عمومی، رفاه (غذای کافی، آب سالم، هوای پاک و محیط زیست پایدار، پوشاک و مسکن و وسایل) تا تفریحات سالم و سازنده است. توسعه و تعادل سیاسی: عدالت اجتماعی، با بسیج، حضور و مشارکت سیاسی آزادانه و آگاهانه و مسئولانه‌ی مردمی همراه رقابت سالم و سازنده هم‌افزاینده متعادل یا تعادل‌بخش با رعایت استقلال ملی به‌دور از عوامل قدرت و ثروت خارجی و داخلی با نقش راهبردی (کارگزاری مدل معماری؛ سیاست‌گذاری و اعمال سیاست‌های) دولت و ارتقای کارآمدی سیاسی ملی محسوب می‌گردد. توسعه و تعالی فرهنگی: توسعه و تعالی معنوی و اخلاقی متعالی است. توسعه، تعادل و تعالی اقتصادی، سیاسی و فرهنگی، معنوی و اخلاقی فردی، جمعی و اجتماعی فروملی، ملی داخلی و خارجی تا فراملی (منطقه‌ای، امتی و فرامتی، بین‌المللی و جهانی) اسلامی ایرانی و در ایران است.

الگوی رشد، توسعه، توسعه‌ی پایدار حتی توسعه‌ی رهایی یا توسعه به‌مثابه آزادی در فرایند فنی جهانی‌شدن اقتصاد، جهانی‌شدن (گلوبالیتی) با مدل خطی مستقیم افقی و در راهبرد سیاسی اقتصادی‌سازی جهان در جهانی‌سازی تحت عنوان بازاری‌سازی، غربی‌سازی و امریکایی‌سازی با مدل ساختاری هر می که در آن امریکا در رأس، بعد کشورهای جی ۸ تا جی ۲۰ و سایر کشورهای جهان پس از تجزیه و کوچک‌سازی حداقلی (مینیمایزیسیون) در پایه‌ی آن قرار دارند. الگوی توسعه‌ی جهانی‌گرایی برترین جایگزین بهینه و به‌سامان آن در الگوی توسعه‌ی متعالی ج.ا.ا. است (صدر، ۱۳۸۳).

با این قیاس، همین سیاق و بر این اساس و در این راستا؛ افق و تدابیر تفصیلی اجزا و اجزای تفصیلی افق و تدابیر الگوی سیاسی توسعه و توسعه یا تعادل سیاسی الگوی توسعه‌ی متعالی ج.ا.ا. تبیین و ترسیم و در نتیجه ترویج و در نهایت تحقق می‌پذیرد. افق و تدابیر تفصیلی اجزا و اجزای تفصیلی افق و تدابیر الگوی فرهنگی توسعه و توسعه و تعالی فرهنگی، معنوی و اخلاقی الگوی توسعه‌ی متعالی ج.ا.ا. جریان می‌یابند.

پس از تبیین، ترسیم و ترویج الگوی اجمالی یا پایه‌ی اسلامی ایرانی پیشرفت و حتی پیش از آن، عنوان الگوی توسعه‌ی متعالی، به‌ویژه در مرحله‌ی تحقق عینی الگو و توسعه‌ی متعالی؛ تفصیل الگو و الگوی تفصیلی و به‌همین منظور از طرفی افق(ها) و از طرف دیگر تدابیر اجزا و کل الگوی توسعه‌ی متعالی و نیز عناوین عملی و مصادیق عینی (شاخصه و میزان) آن‌ها تعیین، تنظیم و اطلاع‌رسانی شده و اجرایی می‌گردد.

برآمد

پس از تبیین علمی نظری (فلسفی و حکمی، کلامی، فقهی و حقوقی و اجتماعی و سیاسی)، ترسیم علمی عملی (راهبردی-کاربردی) و ترویج علمی عمومی (نخبگانی-مردمی-دولتی) الگوی توسعه‌ی متعالی ج.ا.ا.، تحقق علمی عینی (اجرایی‌سازی-جاری‌سازی) الگوسازی توسعه‌ی متعالی ج.ا.ا. نیز فراگیر و فراهم آمده؛ یکی ترسیم راهبردی و راهبردهای الگوسازی توسعه‌ی متعالی ج.ا.ا. و دیگری تحقق راهبردی و راهبردهای الگوسازی توسعه‌ی متعالی ج.ا.ا. است. هر کدام از این اهم و اعم موارد نیز به‌نوبه‌ی خود ضمن این که دارای اجزاء و عناصر زیرمجموعه‌ی مربوطه بوده، دارای افق و تدابیر خاص و ویژه می‌باشند. بدین‌سان، ترسیم راهبردی الگوسازی توسعه‌ی متعالی فراگیر اهم افق و تدابیر شئون سه‌گانه‌ی راهبردی و کاربردی ذیل است:

اول. راهبرد مهندسی (معماری، نهادسازی، نهادینه‌سازی، نظام‌سازی و نظام‌مندسازی) بازمهندسی یا مهندسی مجدد، مکرر و مستمر الگوی توسعه متعالی؛^۱

دوم. راهبرد مدیریت الگوی توسعه‌ی متعالی؛

سوم. راهبرد آسیب‌شناسی و آسیب‌زدایی الگوی توسعه‌ی متعالی.

تحقق راهبردی الگوسازی توسعه‌ی متعالی ج.ا.ا. هم فراهم‌سازنده‌ی اهم تدابیر شئون کارگزاری سه‌گانه‌ی کاربری و اجرایی زیر می‌باشد:

اول. افق و تدابیر مهندسی راهبردی (و بازمهندسی مجدد، مکرر و مستمر) الگوی توسعه‌ی متعالی؛

دوم. افق و تدابیر مدیریت راهبردی (کاربردی تا سازمان‌دهی [نظام دارای بوروکراسی ستادی سبک، شفاف و نهادمند] و اعمال؛ اجرایی و جاری‌سازی الگوی توسعه‌ی متعالی؛ سوم. افق و تدابیر آسیب‌شناسی و آسیب‌زدایی راهبردی الگوی توسعه‌ی متعالی ج.ا.ا. می‌باشد.

افق و تدابیری که فراگیر الگوی پیشرفت سیاسی و سیاست پیشرفت و توسعه‌ی متعالی بوده و تا مرز تجدید تمدن و تمدن‌سازی نوین ایرانی و اسلامی در افق ۵۰ ساله و تدابیر آن را فرا نگریسته و فرا می‌گراید.^۲

افق و تدابیر سیاسی الگوی توسعه متعالی ج.ا.ا.: فراهم آمده و فراگیر همگی این افق‌ها و تدابیر بوده و (به اصطلاح علت‌صوری و) صورت راهبردی ساختاری و سیر راهبردی فرابردی فرایند الگوسازی توسعه‌ی متعالی ج.ا.ا. می‌باشد. چنان‌که افق و تدابیر الگوسازی توسعه‌ی اقتصادی و زیربخش‌های آن در تمامی گستره‌ها با تمامی مراتب و مراحل؛ علت مادی افق و تدابیر الگوسازی توسعه‌ی متعالی ج.ا.ا. است. کما این‌که افق و تدابیر الگوسازی تعالی فرهنگی، معنوی و اخلاقی، علت فاعلی - غایی الگوسازی توسعه‌ی متعالی ج.ا.ا. بوده و به‌شمار می‌آیند.

۱. کما این‌که مقام معظم رهبری نیز با اشاره، انعطاف‌پذیری الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت که به‌گونه‌ای به آسیب‌زدایی و بازمهندسی الگو که سبب‌زایی، پویایی و پایایی و در نتیجه بالندگی آن بوده می‌پردازند. به تأکید ایشان «این الگو، یک الگوی غیرقابل انعطاف نیست. آنچه به‌دست خواهد آمد، حرف آخر نیست؛ یقیناً شرایط نوبه‌نوی روزگار، ایجاد تغییراتی را ایجاب می‌کند؛ این تغییرات باید انجام بگیرد. بنابراین الگو، یک الگوی منعطف است؛ یعنی قابل انعطاف است. هدف‌ها مشخص است؛ راهبردها ممکن است به‌حسب شرایط گوناگون تغییر پیدا کند و حکم و اصلاح شود».

۲. چنان‌که به‌تعبیر مقام معظم رهبری: «تمدن، همان پیشرفت همه‌جانبه است».

این در حقیقت مبین و متضمن شاکله‌ی شبکه الگو و الگوسازی توسعه‌ی متعالی جمهوری اسلامی ایران و افق‌ها و تدابیر به تناظر اهم اعم مراحل، مراتب، ساحات (یا ابعاد)، بخش‌ها و گستره‌ها و حتی شئون آن است.

منابع

۱. باتامور، تام (۱۳۷۳). مکتب فرانکفورت. ترجمه: محمود کتابی. تهران: پرسش.
۲. خامنه‌ای، سیدعلی (۱۳۸۹). پایگاه اطلاع‌رسانی Khamenei.ir.
۳. خمینی، روح‌الله (۱۳۶۲). ولایت فقیه. تهران: امیر کبیر.
۴. _____ (بی‌تا). صحیفه‌ی نور (دوره ۲۲ جلدی). تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
۵. سن، آمار تیا (۱۳۹۴). توسعه به‌مثابه آزادی. ترجمه: سید وحید محمودی. تهران: دانشگاه تهران (چ ۴).
۶. سیاهپوش، امیر (۱۳۹۲). الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت؛ برگرفته از بیانات حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای. تهران: انتشارات انقلاب اسلامی، وابسته به موسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله خامنه‌ای.
۷. صدرا، علی‌رضا (۱۳۸۳). آسیب‌شناسی جهانی‌شدن و جهانی‌سازی با مدل جهانی‌گرایی مهدوی. قم: نشریه قیاسات، زمستان.
۸. قانون اساسی ج.ا.ا.
۹. گنون، رنه (۱۳۹۴). بحران دنیای متجدد. ترجمه: حسن عزیزی. تهران: حکمت.
۱۰. _____ (۱۳۸۹). سیطره‌ی کمیت و علایم آخر زمان. ترجمه: علی‌محمد کاردان. تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
۱۱. مارکوزه، هربرت (بی‌تا). انسان تک‌ساحتی، ترجمه: محسن مویدی. تهران: امیر کبیر.
۱۲. _____ (۱۳۸۸). گفتارهایی در رهایی. ترجمه محمود کتابی. تهران: پرسش.
۱۳. نشریه پیام (۱۳۷۶). دریچه‌ی گشوده بر جهان. یونسکو، سازمان علمی و فرهنگی ملل متحد، شماره ۳۶۰، سال بیست و هشتم.